

2006-09-12

Dnr 692/2006

Yttrande

Utbildnings- och kulturdepartementet
Enheten för mediefrågor
103 33 Stockholm

Elektronisk kopia till:
gunilla.sternelius@educult.ministry.se

Yttrande över Radio- och TV-lagsutredningens slutbetänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51)

Sammanfattning

Radio- och TV-lagsutredningen har behandlat ett stort antal frågor i detta och tidigare betänkanden. Radio- och TV-verket finner därför det önskvärt med en fortsatt översyn av aktuella lagar, beträffande lagarnas tillämpningsområde, terminologi och systematik.

Radio- och TV-verket tillstyrker de förslag som lämnats om mobil TV.

Vad gäller de förslag som lämnats om ökad tillgänglighet för personer med funktionshinder tillstyrker verket att frågorna regleras i tillståndsvillkor och i föreskrifter samt är positivt till att vara den myndighet som utfärdar sådana föreskrifter. Vidare anser verket att den fördelning av tillsynsuppgifter som idag råder mellan Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket alljämt bör gälla. Några bärande skäl till annan ordning anser verket inte föreligger.

Radio- och TV-verket är vidare tveksamt till förslaget om namnändring av förordnade lokala kabelsändarföretag till lokala kabel-TV-föreningar. Verket föreslår istället benämningen När-TV-sammanslutningar.

Avslutningsvis tillstyrker verket förslaget till ändring av tillståndshavarkretsen för när-radio men anser att förtydligande bör göras om krav på lokal anknytning.

2006-09-12

Radio- och TV-verkets synpunkter och kommentarer

Inledning

Det slutbetänkande som utredningen nu lämnat bygger även på olika förslag som lämnats i tidigare delbetänkanden. Samtliga betänkanden måste därför ses i ett sammanhang men tidigare förslag redovisas i slutbetänkandet endast i vissa delar. Slutbetänkandet redovisar inte heller ett samlat lagförslag, där även tidigare förslag som lämnats i respektive delbetänkande ingår. Det medför att det är svårt att få en överblick över de konsekvenser samtliga lagförslag får. Det hade även varit önskvärt att utredningen sett över hela radio- och TV-lagens tillämpningsområde, terminologi och systematik (jfr Dir. 2003:30 sid. 9). Exempelvis omfattar definitionen i 1 kap 1 a § av programföretag endast TV och utelämnar radio. I förslagen om främjandet av tillgängligheten för funktionshindrade personer saknas även förslag om hur radion kan främja dessa möjligheter.

Vidare bör tillsynsfrågorna regleras tydligare för att klargöra gränserna mellan Granskningsnämndens för radio och TV och Radio- och TV-verkets ansvarsområden.

Vissa av verkets beslut är mycket ingripande, såsom att återkalla ett tillstånd att sända radio eller TV. Sådana beslut gäller omedelbart. Med hänsyn till att sådana beslut är mycket ingripande finner verket att det är lämpligt att beslut ska gälla omedelbart *om inte något annat förordnas*.

Radio- och TV-verket föreslår med hänsyn till vad som ovan sagts att lagen ses över i sin helhet. Detta kan lämpligen ske genom fortsatt beredning inom regeringskansliet. Vidare bör även lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, vilken behandlar utseende och anmälan av utgivare, ses över. Det är framförallt fråga om vad som ska gälla för de tillstånd för digitala och mobila TV-sändningar som ska meddelas av Radio- och TV-verket. Det saknas även bestämmelser om utseende av utgivare för de tillståndsfria mobil-TV-sändningar som sker inom andra mobiltelefonnät.

Radio- och TV-verket begränsar sitt yttrande till att i huvudsak gälla frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.

DEL I Vissa villkorsfrågor

Upprepade överträdelse av innehållsvillkor, särskilt om tillsynsfrågor

Avsnitt 2.4 i slutbetänkandet avser egentligen gränstragningen mellan Granskningsnämnden för radio och TV och Justitiekanslern men har i likhet med tidigare föreslagen lagtext blivit generellt utformad till att gälla tillsynsansvar för samtliga frågor. Radio- och TV-verket har tidigare haft synpunkter i denna fråga och hänvisar till tidigare remissyttrande den 1 juli 2004 över betänkandet Nytt regelverk för marksänd digital-TV (SOU 2004:39) men vill göra följande tillägg och förtydligande. Verket har under de se-

naste åren fått många nya och kvalificerade uppgifter. I syfte att skapa en mer modern, effektiv och rättssäker mediemyndighet som motsvarar dagens och framtida krav omorganiserades verket den 1 april 2006. Tillsynsfrågorna skildes då organisatoriskt från föreskrifts – och tillståndsfrågorna genom att en särskild tillsynsenhet inrättades. Myndighetens verksamhet är därför sedan i våras indelad i tre avdelningar; den administrativa avdelningen, tillståndsavdelningen samt tillsyns- och utredningsavdelningen. Det kan tilläggas att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV nyligen gemensamt gått igenom ansvarsfördelningen i tillsynsfrågor mellan myndigheterna. Myndigheterna blev helt eniga i de relevanta tillsynsfrågorna. Några gränsdragningsproblem mellan myndigheterna existerar sålunda inte.

Enligt Tillsynsutredningens förslag till tillsynslag avses med tillsyn en oberoende och självständig granskning av tillsynsobjekt som syftar till att kontrollera om tillsynsobjektet uppfyller de krav och villkor som följer av lag, EG-förordning eller annan föreskrift och av särskilda villkor som har meddelats i anslutning till sådana föreskrifter samt beslut om åtgärder som syftar till att vid behov åstadkomma rättelse av den objektsansvarige (SOU 2004:100 sid 21). Den föreslagna ändringen i 9 kap 2 § att Granskningsnämnden för radio och TV ska ha tillsyn över efterlevnaden av lagen samt de beslut om villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen är därför inkonsekvent i förhållande till Tillsynsutredningens definition på tillsyn eftersom verket även i fortsättningen enligt 10 kap 9 § ska ha möjlighet att förelägga, vid vite om så erfordras, att följa olika bestämmelser i denna lag. Vidare ska verket även i fortsättningen ha möjlighet att bland annat begära in upplysningar om vem som äger ett programföretag och hur det finansieras, förbjuda tillståndshavare att överträda verkets beslut om sändningstid i närradio och att återkalla tillstånd.

Vidare föreslår Radio- och TV-lagsutredningen (sid 373) att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden ska utses till ansvariga myndigheter enligt artikel 19 i den europeiska konventionen om gränsöverskridande television och att dessa uppgifter kan skötas inom ramen för verkets och nämndens respektive tillsynsområden. Någon ändring föreslogs inte heller i prop. 2005/06:112 Viktigare än någonsin! Radio- och TV i allmänhetens tjänst 2007-2012 beträffande fördelningen av tillsynsfrågorna. Enligt propositionen bör den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt lagen vara skyldig att till Granskningsnämnden, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att verksamheten bedrivs i enlighet med radio- och TV-lagen samt de villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Myndigheterna bör ges rätt att förelägga den som åsidosätter bestämmelsen att tillhandahålla de upplysningar och handlingar som myndigheterna begärt. Föreläggandet får förenas med vite (prop. 2005/06:122 sid. 79). Regeringens förslag har nu antagits av riksdagen, se SFS 2006:797.

Radio- och TV-verket avstyrker därför på dessa grunder förslaget att det ankommer på Granskningsnämnden för radio och TV att utöva tillsynen över efterlevnaden av samtliga bestämmelser i radio- och TV-lagen samt de beslut och villkor som har meddelats med stöd av lagen.

Tillämpligheten av tillståndsvillkor på vissa sändningar

Radio- och TV-verket har inga erinringar i denna del.

Myndighetsmeddelanden

Verket delar utredningens bedömning om att skyldigheten för programföretagen att sända myndighetsmeddelanden inte bör ändras.

DEL II Mobil TV*Inledning*

Samtliga 3G-operatörer erbjuder idag TV-tjänster genom sina portaler. Flera av dem har program från både Sveriges Television och TV4 men även andra kanaler såsom TV8, Eurosport och MTV. Operatörerna erbjuder nyheter, sport och musikprogram.

Många av aktörerna på marknaden anser att mobil-TV kan skapa nya intäktskällor för de kommersiella TV-företagen, för nätägare, operatörer och mottagartillverkare. De flesta aktörer ser mobil-TV som en kompletterande distributionsform till övriga distributionsnät.

Mobiltelefonleverantörerna satsar nu också på mobiltelefoner som har inbyggda mottagare för DVB-H. För att utvärdera tekniken men även för att undersöka konsumenternas behov och önskemål bedrivs nu tester av Telia och Teracom, se nedan. Även satellitoperatören Viasat har fått tillstånd från Post- och telestyrelsen att inleda testverksamhet.

Telia inledde i somras test med direktsänd TV i mobilen från friidrotts-EM. I höst inleddes ett pilottest i Hammarby Sjöstad, Stockholm, där ett 50-tal familjer kommer att kunna titta på TV i multimediamobiler anpassade för DVB-H-sändningar. Programutbudet kommer att bestå av ett tiotal kanaler som ska passa hela familjen. Testet genomförs i samarbete med Nokia som levererar DVB-H-systemet samt multimediamobilen N92 (www.Telia.se/pressmeddelande).

Även Teracom kommer under hösten att tillsammans med ett antal andra aktörer att genomföra ett konsumenttest av mobil-TV via det digitala marknätet. 400 personer kommer att få tillgång till flera radio- och TV-kanaler via Nokias N92-mobiler. Syftet med testet är att få svar på vad slutkunden anser om mobila radio- och TV-sändningar, för att underlätta marknadsbedömningen inför en kommersiell mobil-TV-satsning. Kanalutbudet består av såväl fria kanaler som betalkanaler. Under testperiodens första del är även betalkanalerna gratis för att under senare del vara tillgängligt mot betalning (www.teracom.se).

Överväganden och förslag

Radio- och TV-verket delar sammanfattningsvis de överväganden och förslag om mobil-TV som behandlas i avsnitt 7.

Med mobil TV avses enligt den föreslagna definitionen i 1 kap 1 § RTVL sändning av TV-program med en teknik som är särskilt avsedd för mottagning i en mobil mottagningsenhet. Sändning av TV-program till traditionella TV-apparater kan emellertid även tas emot i andra mobila enheter såsom en bärbar spelkonsol eller en laptop – dator med mottagarkort. För att försöka förtydliga skiljelinjen mellan dessa företeelser föreslår verket att det i definitionen infogas ett bindestreck mellan mobil och TV. Stavningen för mobil-TV liknar då även den som gäller för exempelvis kabel-TV.

För mobil TV i nät som huvudsakligen används för annat än rundradio anser verket att tillstånd inte ska krävas. Det bör dock påpekas att regleringen av dessa sändningar ändå blir tämligen omfattande. I enlighet med bestämmelserna i radio- och TV-lagen ska den som bedriver programverksamheten låta registrera sig hos verket, anmäla beteckning för sändningarna och i övrigt följa bestämmelserna om sändningarnas innehåll i kapitlen 6 och 7. Vidare borde det även finnas en skyldighet att utse utgivare för de tillståndsfria mobil-TV-sändningarna. Bestämmelsen om utseende av utgivare för tillståndsfria sändningar regleras i 3 kap 11 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden och tycks endast omfatta satellitsändningar.

Utredningens förslag beträffande operatörsfrågan för mobil TV innebär en modell utan särskilt utsett operatörsföretag och med möjlighet för flera SMS-operatörer att agera på marknaden. De programföretag som fått sändningstillstånd ska fritt kunna avtala med valfri operatör om paketering och försäljning av tjänsten till konsumenterna. I utredningens delbetänkande Nytt regelverk för marksänd digital-TV (SOU 2004:39) föreslogs en annan modell, där ett särskilt operatörsföretag ska utses för sändning av betal-TV-tjänster i marknätet. Utredningen har således valt en annan operatörsmodell för mobil TV än för betal-TV. Enligt Radio- och TV-verkets mening hade det varit önskvärt med ett enhetligt och teknikneutralt regelverk även beträffande operatörsfrågan. I synnerhet eftersom en tänkbar utveckling kan vara att de båda typerna av distribution av TV-program på sikt kan komma att smälta samman genom att man å ena sidan kan ta del av de reguljära sändningarna i mobila mottagare och å andra sidan att en mobil sändning kan tas emot i en mer stationär situation (t.ex. genom att koppla in den mobila mottagaren till en större TV-skärm). Enligt verkets uppfattning finns det ändå skäl att, på en marknad som är under utveckling, reglera i så liten omfattning som möjligt. Verket tillstyrker därför utredningens förslag om en SMS-operatörsmodell beträffande mobil TV. Det är dock viktigt att noga följa utvecklingen på detta område och vara uppmärksam på om en fragmenterad marknad skulle uppstå och om detta leder till inläsningseffekter eller andra problem för konsumenterna att på rimliga villkor få ta del av ett brett programutbud.

Radio- och TV-verket har inget att erinra mot de föreslagna annonsbestämmelserna.

DEL III TV programmens tillgänglighet för personer med funktionshinder

Överväganden och förslag

Radio- och TV-verket tillstyrker förslagen om ökad tillgänglighet för funktionshindrade och att frågorna regleras i tillståndsvillkor och i föreskrifter samt är positiv till att vara den myndighet som utfärdar sådana föreskrifter.

Utredningen föreslår att Granskningsnämnden för radio och TV ska vara den myndighet som har tillsyn över detta område. Radio- och TV-verket delar som ovan redogjorts för inte utredningens uppfattning om skälen för detta. Med hänsyn till att det rör frågor som har kopplingar till programverksamheten kan det dock ändå finnas skäl att Granskningsnämnden för radio och TV får tillsyn över denna fråga. Detta ligger väl i linje med nuvarande ansvarsfördelning.

DEL IV Övriga frågor

Lokal icke-kommersiell TV

Radio- och TV-verket tillstyrker förslaget till ändring av nätinnehavarens skyldighet att tillhandahålla utrymme till de lokala kabelsändarföretagen. Benämningen lokalt kabelsändarföretag föreslås ersättas med benämningen lokal kabel-TV-förening med hänsyn bl.a. till att den nuvarande benämningen är missvisande då den inte avspeglar att verksamheten bedrivs av föreningar som är öppna för alla som är intresserade (sid 325). Idag har också endast föreningar förordnanden. Av de 29 föreningar som har förordnande är 28 ideella föreningar och en är ekonomisk förening. Under tidigare år har dock även andra organisationsformer, som stiftelser, förordnats. Nyligen har också en ansökan inkommit om förordnande från ett aktiebolag. Då någon ändring av den krets som ska kunna förordnas inte avses är Radio- och TV-verket tveksamt till den föreslagna namnändringen. Radio- och TV-verket föreslår istället en namnändring till När-TV-sammanslutning eftersom syftet med verksamheten liknar det som gäller för närradio.

Radio- och TV-verket delar utredningens uppfattning att det även i fortsättningen ska vara möjligt att dela kanalutrymme mellan kommersiella aktörer och ett förordnat kabelsändarföretag, om kabelsändarföretaget avstår från sändningstid. Det måste dock finnas möjlighet för kabelsändarföretaget att få tillgång till mer tid om så erfordras, något som i första hand bör kunna regleras i avtal mellan operatören och den kommersiella aktören. Om det inte skulle vara möjligt att göra en sådan uppdelning bör i annat fall övervägas om inte krav om visst antal timmar eget material per vecka borde ställas. Radio- och TV-verket delar vidare utredningens uppfattning om att det inte bör ställas krav på take away-skyldighet för nätinnehavare.

Tillstånd att sända närradio

Radio- och TV-verket tillstyrker förslaget till ändring vad gäller möjligheten att ge tillstånd att sända närradio till samtliga registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av trossamfund. De flesta registrerade trossamfunden torde vara rikstäckande eller i vart fall täcka ett större område än en kommun. Syftet med närradion är att den ska vara lokal. Med hänsyn härtill synes det därför i första hand vara fråga om att ge tillstånd till organisatoriska delar av ett trossamfund. I 4 kap 4 § andra stycket redogörs för vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om en ideell förening har anknytning till ett sändningsområde. Detta bör även omfatta registrerade trossamfund.

Den europeiska konventionen om gränsöverskridande television

Radio- och TV-verket är positivt till att gemensamt med Granskningsnämnden vara ansvarig myndighet enligt artikel 19 i TV-konventionen.

Genomförandefrågor

Utredningen har föreslagit att verket ska få flera kvalificerade arbetsuppgifter, såsom att meddela tillstånd dels att sända TV-program, i de fall det inte åvilar regeringen, och dels att bedriva verksamhet som operatörföretag. Vidare föreslås att verket ska meddela föreskrifter angående skyldigheten att göra TV-programmen tillgängliga för personer med funktionshinder. Radio- och TV-verket delar utredningens bedömning att verket kommer att behöva förstärkas med tre årsarbetskrafter för att kunna genomföra de förslag som lämnats i slutbetänkandet respektive tidigare delbetänkanden. Vad som dock inte synes ha tagits med i beräkningen är att även de tillståndsfria mobil-TV-sändningarna kommer att medföra arbete för verket i och med att dessa företag har en skyldighet att låta registrera sig hos verket och även anmäla en beteckning för sändningarna. För det fall att verket, utöver vad som utredningen föreslagit, får ytterligare tillsyns- och andra uppgifter bör verkets resurser förstärkas ytterligare.

Del V Författningskommentarer**1 kap 1 a §**

Definitionerna bör ses över. I vissa fall upptas bara TV men inte radio.

4 kap 4 §

Förtydligande bör göras om att trossamfunden ska ha lokal förankring. Det kan lämpligen göras genom att fjärde stycket även omfattar trossamfund.

2006-09-12

13 kap 1 §

Utredningen föreslår ingen ändring i denna del. Radio- och TV-verket finner dock det önskvärt att bestämmelsen ändras på så sätt att beslut gäller omedelbart, *om inte något annat förordnas*. Detta gäller särskilt beslut om återkallelse av tillstånd.

Björn Rosén
generaldirektör

Eva Bengtsson
föredragande

I ärendets slutliga handläggning har även Kerstin Morast och Linus Fredriksson deltagit.